

Stanovisko

k právnej úprave používania českého jazyka v kontexte zákona č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov

Vypracoval:
Mgr. Zoltán Szalay

Schválil:
Mgr. László Juhász
generálny riaditeľ sekcie

Na II. zasadnutí Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny (ďalej len „výbor“) Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť 19. septembra 2011 zástupkyňa českej národnostnej menšiny sa obrátila na sekciu národnostných menšín Úradu vlády SR (ďalej len „sekcia“) s otázkou, v akej forme by mohol pripravovaný vykonávací právny predpis k zákonu č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín (ďalej len „zákon o jazykoch menšín“) upravovať postavenie českého jazyka, resp. informovanie občanov o možnostiach používania českého jazyka v úradnom styku v Slovenskej republike ako jazyka národnostnej menšiny (podľa § 2 ods. 3 zákona o jazykoch menšín). Sekcia poskytuje výboru v súvislosti s touto otázkou nasledujúce stanovisko.

1. Legislatívny rámec používania českého jazyka v Slovenskej republike

Zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnom jazyku“) upravuje **postavenie českého jazyka** v nasledujúcich ustanoveniach:

– Podľa § 1 ods. 4 zákona o štátnom jazyku, **ak tento zákon neustanovuje inak, na používanie jazykov národnostných menšín a etnických skupín sa vzťahujú osobitné predpisy.**

– Podľa druhej a tretej vety § 3 ods. 4 zákona o štátnom jazyku osoba, ktorej materinským jazykom je **jazyk spĺňajúci požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka**, môže v úradnom styku s orgánom podľa odseku 1 a v úradnom styku s právnickou osobou podľa odseku 1 používať svoj materinský jazyk. Orgány a právnické osoby podľa odseku 1 sú povinné prijať listinu v jazyku spĺňajúcom požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka, ak ide o listinu vydanú alebo overenú príslušnými orgánmi Českej republiky.

– Podľa § 5 ods. 1 písm. g) zákona o štátnom jazyku **vysielanie rozhlasovej programovej služby a vysielanie televíznej programovej služby** sa na území Slovenskej republiky uskutočňuje v štátnom jazyku okrem vysielania audiovizuálnych diel alebo zvukových záznamov umeleckých výkonov šírených vysielaním v pôvodnej jazykovej úprave spĺňajúcej požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka.

– Podľa § 5 ods. 1 písm. h) zákona o štátnom jazyku **vysielanie rozhlasovej programovej služby a vysielanie televíznej programovej služby** na území Slovenskej republiky uskutočňuje v štátnom jazyku okrem vysielania audiovizuálnych diel, ktorých dabing v jazyku spĺňajúcom požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka bol

vyrobený pred nadobudnutím účinnosti osobitného predpisu 11b) a ktoré boli odvysielané na území Slovenskej republiky pred nadobudnutím účinnosti tohto osobitného predpisu.

– Podľa § 5 ods. 1 písm. i) zákona o štátnom jazyku **vysielanie rozhlasovej programovej služby a vysielanie televíznej programovej služby** na území Slovenskej republiky uskutočňuje v štátnom jazyku okrem pôvodných jazykových prejavov jednotlivých osôb v jazyku spĺňajúcom požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka zaradených do spravodajských, publicistických a zábavných televíznych relácií alebo rozhlasových relácií.

– Podľa § 5 ods. 6 zákona o štátnom jazyku **kultúrne a výchovno-vzdelávacie podujatia** sa uskutočňujú v štátnom jazyku. Výnimkou sú kultúrne podujatia národnostných menšín, etnických skupín, hosťujúcich zahraničných umelcov a výchovno-vzdelávacie podujatia zamerané na vzdelávanie v oblasti cudzích jazykov, ako aj hudobné diela a divadelné hry s pôvodnými textami a prednesy literárnych diel v pôvodnom jazyku. Sprievodné uvádzanie programov sa uskutočňuje aj v štátnom jazyku s výnimkou uvádzania programov podľa druhej vety tohto odseku, ak sa tieto programy uskutočňujú v jazyku spĺňajúcom požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka.

Zákon o jazykoch menšín upravuje postavenie českého jazyka nasledovne:

– Podľa § 1 ods. 2 zákona o jazykoch menšín jazykom menšiny sa na účely tohto zákona rozumie kodifikovaný alebo štandardizovaný jazyk tradične používaný na území Slovenskej republiky jej občanmi patriacimi k národnostnej menšine, ktorý je odlišný od štátneho jazyka; jazykom menšiny je bulharský jazyk, český jazyk, chorvátsky jazyk, maďarský jazyk, nemecký jazyk, poľský jazyk, rómsky jazyk, rusínsky jazyk a ukrajinský jazyk.

– Podľa § 2 ods. 9 zákona o jazykoch menšín **používanie českého jazyka v úradnom styku upravuje osobitný zákon**, a to § 3 zákona o štátnom jazyku.

2. Analýza ustanovení zákona o štátnom jazyku a zákona o jazykoch menšín vo vzťahu k používaniu českého jazyka

Zákon o štátnom jazyku priznáva zákonu o jazykoch menšín postavenie *lex specialis* v prípadoch, ak danú oblasť samotný zákon o štátnom jazyku neupravuje (§ 1 ods. 4 zákona o štátnom jazyku). Vzhľadom na to, že zákon o štátnom jazyku v piatich oblastiach upravuje používanie českého jazyka (úradný styk; audiovizuálne diela a zvukové záznamy umeleckých výkonov; audiovizuálne diela s dabingom vyrobeným v období určenom zákonom a odvysielané v období určenom zákonom; pôvodné jazykové prejavy zaradené do spravodajských, publicistických a zábavných televíznych relácií a rozhlasových relácií; sprievodné uvádzanie kultúrnych a výchovno-vzdelávacích podujatí), tieto oblasti **nemôžu byť predmetom zákona o jazykoch menšín vo vzťahu k českému jazyku.**

Zákon o jazykoch menšín zaraďuje český jazyk medzi jazyky národnostných menšín (v súlade s Európskou chartou regionálnych alebo menšinových jazykov). V § 2, kde upravuje používanie jazykov menšín v úradnom styku, vo vzťahu k českému jazyku sa odvoláva na zákon o štátnom jazyku. Z tejto skutočnosti vyplýva, že § 2 zákona o jazykoch menšín (Používanie jazyka menšiny v úradnom styku) **sa nevzťahuje na český jazyk.** Vo vzťahu k českému jazyku neplatí ani posledná veta § 2 ods. 3, podľa ktorej orgán verejnej správy zabezpečí informáciu o možnostiach používania jazyka menšiny v sídle orgánu verejnej správy na viditeľnom mieste. **Český jazyk sa na účely používania v úradnom styku nepovažuje za jazyk menšiny, ale za jazyk spĺňajúci požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka.**

Podľa stanoviska sekcie podpredseda vlády pre ľudské práva a národnostné menšiny (ďalej len „podpredseda vlády“) ako zodpovedný subjekt za presadzovanie ľudských práv vrátane práv národnostných menšín, nie je príslušným na riešenie úpravy používania českého jazyka v úradnom styku, kým sa český jazyk považuje za jazyk spĺňajúci požiadavku základnej zrozumiteľnosti z hľadiska štátneho jazyka. Podpredseda vlády zodpovedá za používanie českého jazyka v tých oblastiach, ktoré zákon o štátnom jazyku vzhľadom na český jazyk

